

การเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ด้วยวิธีการใช้เทคนิค การเชื่อมโยงเสียงกับคำสำคัญ

วัลลีย์ ศิริภาณุจนวงศ์

สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

คำศัพท์ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากสำหรับการอ่านภาษาต่างประเทศ ดังนั้นเพื่อเพิ่มพูนคำศัพท์ใหม่ให้กับผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำคำศัพท์ได้ในระยะเวลาอันยาวนานมากขึ้น บทความนี้จึงนำเสนอเทคนิคการเชื่อมโยงเสียงกับคำสำคัญเพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการเรียนการสอนคำศัพท์ โดยนำเสนอข้อมูลตามลำดับดังนี้ คือ ความสำคัญของการเรียนรู้คำศัพท์ ขนาดของคำศัพท์ที่เหมาะสมสำหรับผู้อ่าน ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ รายละเอียดเกี่ยวกับเทคนิคการเชื่อมโยงเสียงกับคำสำคัญ และข้อเสนอแนะสำหรับการเรียนการสอนด้วยวิธีดังกล่าว

คำสำคัญ : ภาษาต่างประเทศ, การเรียนการสอน, คำศัพท์

ABSTRACT

Vocabulary is regarded as one of the keys to success for reading in a foreign language. With the aim to seek for ways to enhance learners' vocabulary as well as boost their reminiscence, the paper presents a technique called "mnemonic keyword method" created by Atkinson (1975) as an alternative for teaching and learning new words. The paper begins with the importance of learning vocabulary, followed by vocabulary size that learners should possess. Prior to the explanation of the mnemonic keyword method and its pedagogical implications, Fleming's VARK Model (2001) and Craik & Crookall's Depth-of-Processing Model (1990) are described in relation to the technique.

Keywords: Vocabulary, Language learning

ความสำคัญของการเรียนรู้คำศัพท์

การอ่านบทความภาษาต่างประเทศให้เข้าใจนั้น ความรู้ทางด้านคำศัพท์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากที่สุดองค์ประกอบหนึ่งนอกเหนือไปจากความรู้ด้านไวยากรณ์ ดังที่ Wilkins (1972 , อ้างถึงใน Thornbury, 2002: 13) ระบุว่าหากปราศจากไวยากรณ์สารอาจสื่อออกไปได้เพียงเล็กน้อย แต่หากปราศจากคำศัพท์จะไม่สามารถสื่ออะไรออกไปได้เลย

สำหรับการเรียนการสอนคำศัพท์นั้น วิธีหนึ่งของผู้สอนมักแนะนำให้ผู้เรียนใช้เมื่อเจอคำศัพท์ใหม่ คือ การเดาคำศัพท์จากบริบท เพื่อลดการพึ่งพิงพจนานุกรมซึ่งจากการงานวิจัยบางชิ้นพบว่าผู้อ่านไม่ประสบความสำเร็จจากการเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท หากวิเคราะห์สาเหตุแล้วจะพบว่าวิธีนี้ใช้ได้กับนักศึกษาที่มีทักษะการอ่านที่ดีและสามารถใช้เทคนิคการอ่านได้หลากหลาย แต่ไม่เหมาะกับผู้ที่มีความรู้การอ่านต่ำ เนื่องจากผู้อ่านมักมีการอ่านไม่เป็นระบบ และเมื่อจำเป็นต้องใช้การเดาคำศัพท์เป้าหมายจากบริบท ผู้อ่านไม่สามารถทำได้สำเร็จเนื่องจากผู้อ่านไม่มีพื้นคำศัพท์ที่มากเพียงพอ งานวิจัยของ Liu, Na & Nation (1985, อ้างถึงใน Nation & Waring, 1997) ชี้ให้เห็นว่าผู้อ่านที่มีพื้นคำศัพท์ประมาณ 2,000 คำ หรือรู้คำศัพท์ประมาณร้อยละ 80 ของบทความ ทำให้ ณ ขณะที่อ่าน ผู้อ่านจะมีคำศัพท์ที่ไม่รู้ความหมาย 1 คำ ในทุก ๆ 5 คำ ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคกับการเดาคำศัพท์จากบริบท กล่าวคือแม้คำศัพท์แวดล้อมที่อาจช่วยเอื้อในการเดาความหมายสำหรับผู้อ่านที่ดี กลับเป็นอุปสรรคสำหรับผู้อ่านที่มีทักษะต่ำเพราะไม่เข้าใจความหมาย ผู้เรียนจึงควรมีความรู้คำศัพท์พอสมควรเพื่อที่จะทำให้การอ่านประสบความสำเร็จ

ขนาดความรู้คำศัพท์ที่ผู้อ่านควรมี

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันในหมู่นักวิชาการในประเด็นเรื่องของขนาดและระดับความรู้ของคำศัพท์ที่นักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษที่สองหรือเป็นภาษาต่างประเทศควรมี Thornbury (2002: 21) ระบุว่าผู้อ่านควรมีความรู้คำศัพท์ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่มีความถี่สูง (high frequency words) อย่างน้อย 2,000 คำ เพื่อไม่เป็นอุปสรรคสำหรับการอ่านเรื่องในชีวิตประจำวัน เพราะผู้อ่านสามารถเข้าใจคำศัพท์ในบริบทได้ถึงร้อยละ 90 ซึ่งระดับขนาดคำศัพท์ที่ผู้อ่านควรมีแม้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Liu, Na & Nation (1985, อ้างถึงใน Nation & Waring, 1997) ที่ระดับ 2,000 คำ แต่ระดับร้อยละของความเข้าใจในบริบทอาจแตกต่างกันเล็กน้อย

สำหรับ Laufer (1992, อ้างถึงใน Saitakam, 2004: 124) กล่าวว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศควรมีความรู้คำศัพท์อย่างน้อย 3,000 คำ ในการเรียนระดับมหาวิทยาลัย และ ควรรู้คำศัพท์อย่างน้อย 5,000 คำ หากต้องการประสบความสำเร็จในการเรียนเชิงวิชาการ ในขณะที่ Kelly (1990) ได้แสดงความเห็นในกรณีนี้ไว้ว่าการกำหนดพื้นฐานความรู้ว่าผู้เรียนที่รู้คำศัพท์เพียงแค่ 3,000 ถึง 5,000 คำว่าเพียงพอแล้วต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น อาจทำให้การเรียนรู้อ่านคำศัพท์ลดบทบาทความสำคัญลง ทั้งนี้หากผู้เรียนต้องการอ่านนวนิยายหรือหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษแท้

(authentic texts) ที่ไม่มีการปรับเปลี่ยนให้ง่ายลงเพื่อง่ายต่อการเข้าใจ ผู้เรียนควรมีความรู้กลุ่มคำศัพท์ (word families) อย่างน้อยประมาณ 8,000 - 9,000 คำ (Nation, 2006 อ้างถึงใน Schmitt, 2008)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

เนื่องจากมีทฤษฎีมากมายที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ แต่ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยวิธีการเชื่อมโยงเสียงกับคำสำคัญประกอบด้วย ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ของ Fleming and Mill (1992) ซึ่งอธิบายถึงลักษณะความสนใจของผู้เรียนที่มีความแตกต่างและส่งผลต่อการเรียนรู้ และทฤษฎีระดับความลึกของการประมวลผลข้อมูลของ Craik and Lockhart (1972) ที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของระดับการประมวลผลข้อมูล ซึ่งได้นำเสนอรายละเอียดของสองทฤษฎีดังกล่าวไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้แบบ VARK ซึ่ง Fleming (2001) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ชื่อว่า VARK (Visual-Aural-Read/ Write-Kinesthetic) โดยได้แบ่งลักษณะที่แตกต่างของผู้เรียนเป็น 4 ประเภทดังนี้

- Visual (V) คือ ผู้เรียนที่สนใจการเรียนรู้ผ่านการมอง ดังนั้นข้อมูลที่ควรอยู่ในรูปแบบของแผนที่ แผนภูมิ แผนผัง กราฟ การใส่สัญลักษณ์ที่เป็นลูกศร วงกลม มีการวางข้อมูลเป็นลำดับขั้น แทนที่การนำเสนอเป็นคำ
- Aural หรือ Auditory (A) คือ ผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ดีจากการพูดหรือ การฟังดังนั้นเมื่อต้องเข้าฟังการบรรยาย การพูดคุย การฟังวิทยุ หรือการอภิปราย ถกประเด็นต่างๆ หรือวิธีอื่นๆที่ต้องเกี่ยวข้องกับการพูดหรือการฟัง ผู้เรียนจะเกิดความสนใจและทำได้ดี บางครั้งเมื่ออ่านหนังสือจะมีการอ่านออกเสียงดัง หรือ อาจมีการคิดและพูดออกมาเสียงดัง รวมทั้งการพูดกับตัวเอง
- Read หรือ Write (R) คือ ผู้เรียนที่มักเรียนรู้ได้ดีจากการอ่านและการเขียนทุกรูปแบบ สนใจศึกษาข้อมูลเอกสาร รายงานหนังสือเรียงความคู่มือ และอื่นๆที่เป็นข้อความ ผู้เรียนจะสนใจการเรียนรู้หากผู้สอนนำเสนอข้อมูลผ่าน PowerPoint รวมทั้งอาจชอบอ่านหรือเขียนบันทึกข้อมูลประจำวัน (diary) และศึกษาคำศัพท์จากพจนานุกรม
- Kinesthetic (K) คือผู้เรียนประเภทที่สามารถเรียนรู้ได้ดีจากการเคลื่อนไหว หรือสัมผัสลึบคลำ เน้นการใช้ประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติโดยอาจใช้สถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง

อย่างไรก็ตามผู้เรียนบางส่วน อาจมีรูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสาน (Multimodality หรือ MM) ซึ่งจะใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เข้าไปเกี่ยวข้อง เช่นในวิชาศิลปะ ผู้เรียนอาจใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ Visual หรือ Kinesthetic มากกว่าอีกสองรูปแบบ

ดังนั้นในการเรียนการสอน ผู้สอนควรคำนึงถึงลักษณะของผู้เรียนที่มีความสนใจที่แตกต่างกัน และประยุกต์ใช้วิธีการเรียนการสอน รวมถึงสื่อการสอนให้มีความหลากหลายเพื่อประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ ศึกษา และพัฒนาตนเอง Oxford and Crookall (1990) ได้ให้ทัศนะในประเด็นนี้ว่า ผู้สอนควรสอนให้ผู้เรียนใช้เทคนิคหลากหลายเพื่อที่ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนที่ชอบรูปแบบใดก็สามารถเรียนรู้คำศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากมีโอกาสการสอนคำศัพท์ ควรจะเลือกวิธีที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2. ทฤษฎีระดับความลึกของการประมวลผลข้อมูล (Depth-of-Processing) ซึ่งผู้เสนอแนวคิดนี้ คือ Craik and Lockhart (1972) ตามทฤษฎีนี้การที่ข้อมูลจะได้รับการเก็บไว้ในความทรงจำระยะยาวไม่ได้ถูกกำหนดโดยระยะเวลาที่ข้อมูลนั้นอยู่ในความจำระยะสั้น แต่ขึ้นอยู่กับระดับความลึกของการประมวลผลข้อมูลอันนั้นตั้งแต่เริ่มแรก ส่งผลทำให้สามารถคงข้อมูลนั้นไว้ได้เพื่อดึงออกมาใช้ในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ไม่ได้ให้รายละเอียดแน่ชัดถึงการประเมินความลึกของการประมวลผลข้อมูลว่าเกี่ยวข้องกับปัจจัยใดบ้าง แต่เป็นที่ยอมรับกันว่าหากเรามีการเชื่อมโยงข้อมูลใหม่เข้ากับข้อมูลเดิมโดยอาจใช้การเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่าง จะส่งผลให้สามารถคงข้อมูลใหม่ไว้ในความทรงจำได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้เทคนิคการขยายความ (elaboration) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้เพิ่มระดับการประมวลผลข้อมูลให้มีความลึกขึ้น

เทคนิคช่วยจำโดยใช้การเชื่อมโยงเสียงกับคำสำคัญ (Mnemonic Keyword Methods)

สำหรับเทคนิคแบบ Mnemonics หรือเทคนิคช่วยจำนั้นมีชื่อเรียกหลายชื่อเช่น mnemonic strategies, mnemonic devices, mnemotechnics หรือ mnemonics เทคนิคนี้มีการประยุกต์นำมาใช้กับการเรียนรู้ในหลายวิชารวมทั้งวิชาด้านภาษา เช่น ในการจำอักษรกลาง 9 ตัว ของภาษาไทย ได้แก่ ก จ ด ต ถ ฎ ฏ บ ป อ ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการสอนให้ท่องจำว่า ไก่จิกเด็กตายเด็กตายบนปากโอ่ง

สำหรับเทคนิคการจำ (Mnemonic Devices) ที่นิยมใช้กับการเรียนการสอนภาษาที่สอง หรือ ภาษาต่างประเทศ คือ เทคนิคการใช้คำสำคัญ (keyword method) ซึ่งคิดค้นโดย Atkinson (1975) ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลักโดยวิธีนี้มี 2 ขั้นตอน คือ

1. ผู้เรียนเลือกคำหรือวลีในภาษาของตนซึ่งมีเสียงคล้ายกับภาษาต่างประเทศเพื่อเป็น คำสำคัญ (keyword) เรียกขั้นตอนนี้ว่า การเชื่อมโยงเสียง (acoustic link) เช่น คำศัพท์ภาษาสเปนคำว่า “pato” หมายถึง “duck” ในภาษาอังกฤษ ดังนั้นเราจะใช้คำสำคัญคือ “pot” ซึ่งมีเสียงคล้าย “pato”

2. ผู้เรียนใช้จินตภาพเชื่อมโยงคำสำคัญกับคำแปลในภาษาต่างประเทศ โดยเรียกขั้นตอนนี้ว่าการเชื่อมโยงจินตภาพ (imagery link) เราเชื่อมโยงจินตภาพกับคำสำคัญ โดยนึกถึง “duck sitting in a pot” (เป็ดนั่งอยู่ในหม้อ) โดยการกระทำเช่นนี้มีสมมติฐานว่าเมื่อผู้เรียนพบศัพท์คำว่า “pato” จะนึกถึง “pot” แล้วคำว่า “pot” จะทำให้เกิดภาพของ “duck sitting in a pot” ทำให้ผู้เรียนแปลศัพท์คำว่า “pato” ได้ว่าแปลว่า เป็ด

เทคนิคนี้มีแนวคิดของการเชื่อมโยงข้อมูลใหม่ในภาษาที่สอง เข้ากับข้อมูลเก่าในภาษาที่หนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจดจำคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้โดยเน้นระดับความลึกของการประมวลผลข้อมูล (depth-of-processing theory) เนื่องจากมีการเชื่อมโยงข้อมูลใหม่เข้ากับข้อมูลเก่า โดยในบางครั้งหากเป็นการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนใช้จินตภาพเองนั้น ผู้เรียนอาจมีการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับประสบการณ์ที่ตนเองประสบมา ซึ่งเป็นการส่งเสริมความจำในระยะยาวให้ดียิ่งขึ้น สำหรับการสอนที่ผู้สอนให้ภาพประกอบด้วยโดยผู้เรียนไม่ต้องใช้จินตภาพนั้น ข้อดีคือ

ประหยัดเวลา และผู้สอนมั่นใจว่าภาพที่ผู้เรียนใช้ประกอบการเรียนคำศัพท์นั้นส่งเสริมความเข้าใจได้ดี

นอกจากนี้เทคนิคการเชื่อมโยงเสียงกับคำสำคัญนั้นยังเหมาะสำหรับการสอนผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้แบบ VARK ของ Fleming (2001) เนื่องจากในการสอนมีทั้งการใช้รูปภาพ เสียง การพูด รวมถึงการใช้จินตภาพเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตน แต่อาจจะยังไม่เหมาะสมมากนักกับผู้เรียนแบบเรียนรู้โดยการเคลื่อนไหว (Kinesthetic)

ข้อเสนอแนะสำหรับการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการเชื่อมโยงเสียงกับคำสำคัญ

ข้อดีของการเรียนการสอนด้วยวิธีการเชื่อมโยงเสียงกับคำสำคัญ (keyword method) คือสามารถทำให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ได้อย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับวิธีอื่น ๆ (Sagarra & Alba, 2006; Rodriguez & Sadoski, 2000) แต่ในการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนอาจใช้เทคนิคนี้เพื่อสอนเสริมร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ ดังที่ผลงานวิจัยของ Rodriguez and Sadoski (2000) พบว่าการใช้คำสำคัญร่วมกับการใช้บริบทมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยส่งผลดีต่อทั้งผู้เรียนที่มีระดับความสามารถสูงและต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และได้ผลดีมากกว่ากับผู้เรียนที่มีทักษะทางภาษาต่ำ

เมื่อผู้สอนจะเลือกใช้เทคนิคนี้สอนคำศัพท์ ควรตระหนักถึงข้อดีอย่างประการด้วย เช่น เรื่องของการออกเสียงคำศัพท์ที่ถูกต้อง (pronunciation) และ การสะกดคำ (spelling) โดยผู้สอนอาจใช้วิธีการสอนนี้กับคำบางคำซึ่งยากต่อการจดจำ หรือ เป็นคำที่ไม่ค่อยพบบ่อยนัก (low frequency word) แต่เป็นประโยชน์กับนักศึกษา เพื่อเป็นการลดข้อบกพร่องดังกล่าวผู้สอนอาจให้ผู้เรียนฝึกเพิ่มเติมการออกเสียงที่ถูกต้องโดยฟังจากออกเสียงจากพจนานุกรม online หรือ พจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งอาจมีการทดสอบสะกดคำศัพท์เพื่อเป็นการสร้างเสริมความจำของผู้เรียนให้สะกดคำศัพท์ได้ถูกต้องอีกทางหนึ่ง

บรรณานุกรม

- [1] Atkinson, R. C. (1975). Mnemotechnics in second-language learning. *American Psychologist*, **30**(8), 821-28.
- [2] Craik, F.I.M. & Lockhart, R.S. (1972). *Levels of processing: A framework for memory research*. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, **11**, 671-684.
- [3] Fleming, N. (2001). *VARLK A guide to learning styles*. Retrieved April 13, 2012, from <http://www.vark-learn.com/english/page.asp?p=categories>
- [4] Kelly, P. (1990). Guessing: no substitute for systematic learning of lexis. *System*, **18**(2), 199-207.
- [5] Nation, P. & Waring, R. (1997). Vocabulary size, text coverage and word lists. In N. Schmitt & M. McCarthy (Eds). *Vocabulary: Description, Acquisition and Pedagogy* (pp. 6-19). Cambridge: Cambridge University Press.
- [6] Oxford, R. & Crookall, D. (1990). Vocabulary Learning: A Critical Analysis of Techniques. *TESL Canada Journal*, **7**(2), 9-30.
- [7] Rodriguez, M., & Sadoski, M. (2000). Effects of rote, context, keyword, and context/ keyword methods on retention of vocabulary in EFL classrooms. *Language Learning*, **50**(2), 385-412.
- [8] Sagarra, N. & Alba, M. (2006). The key is in the keyword: L2 vocabulary learning methods with beginning learners of Spanish. *The Modern Language Journal*, **90**(2), 228-243.
- [9] Saitakham, K., & Syananondh, K. (2004). A study of English vocabulary learning strategies of the third-year English major students of the faculty of Humanities and Social Sciences at Naresuan University. *Christian University Journal*, **10**(2), 122-136.
- [10] Schmitt, N. (2008). Review article: Instructed second language vocabulary learning. *Language Teaching Research*, **12**, 329-363.
- [11] Thornbury, S. (2002). How words are learned. *How to Teach Vocabulary* (pp. 13-31). Harlow: Longman.